

PERSEFONA, o.s.

- **Komplexní služby obětem**
 - domácího násilí
 - sexuálního zneužívání
 - znásilnění
- **Vzdělávání laické i odborné veřejnosti**
- **Analytická a publikační činnost**

Tel.: 737 834 345
545 245 996

E-mail: domacinasili@persefona.cz

Psychologie oběti domácího násilí

Mgr. Eva Oujezská

Obsah přednášky

- Chování, prožívání a myšlení oběti domácího násilí
- Naučená bezmocnost
- Proč oběť neodejde?
- Syndrom týrané ženy
- Stockholmský syndrom
- Postraumatická stresová porucha

V prožívání a chování oběti se uplatňují tyto faktory:

- Strach z násilné osoby
- Rozsáhlé oslabení ohožené osoby ve fyzickém, psychickém, emocionálním i morálním ohledu
- Iluze přetrvávajícího vztahu
- Nejasnost ohledně připsování zodpovědnosti za násilí
- Stud a zvěřejnění
- Obavy o ztrátu dětí
- Sociální izolace
- Obavy ze ztráty sociálně ekonomické úrovně

Psychologický profil oběti (chování, myšlení a prožívání):

- Mají pocit bezmoci a pocit, že nemají kontrolu nad danou situací
- Trpí pocity viny
- Stydí se přiznat, že jsou týráni nebo že zůstávají v násilném vztahu
- Obviňují se z vyprovokování násilí
- Cítí se sociálně izolovaní, opuštění, rozpolčení, zmatení
- Často jsou v depresi
- Často trpí úzkostí a strachem

Psychologický profil oběti (chování, myšlení a prožívání):

- Mají nízké sebevědomí
- Zvýšená psychická zranitelnost
- Ztráta psychické stability
- Emoční labilita
- Popírají hněv zapříčiněný týráním, ale jsou schopni se hněvat kvůli maličkostem
- Sebedestruktivní ladění
- Nedůvěra ve vlastní síly
- Ztráta osobních perspektiv
- Vymizení radosti ze života

Psychologický profil oběti (chování, myšlení a prožívání):

- Mají pocit, že si nemohou sami pomoci
- Věří v mýty o domácím násilí
- Věří v tradiční stereotypní role muže a ženy
- Upřednostňují potřeby dalších členů rodiny před svými potřebami
- Tendence chovat se závisle a vyhovět ostatním i v běžném životě
- Nápadná oddanost vůči trýzniteli
- Zažívají stresové reakce - somatizují

Naučená bezmocnost

- Koncepce objevena v experimentech Seligmana
- Oběť je nejprve zaskočena projevem násilí blízkého člověka – neutralizuje je manipulací s realitou
- Získává zkušenost, že nemůže násilí kontrolovat – ztráta aktivity a motivace k řešení
- Ztráta sebevědomí, emocionální problémy, myšlenkové pasti a přesvědčení – **není možné situaci žádným způsobem vyřešit**

PROČ OBĚŤ NEODEJDE?

- nedostatečná sebedůvěra (...selhala jsem jako manželka, matka, člověk...)
- ekonomická závislost
- zachování rodiny
- pocit viny uvěří slibu násilníka, že se změní
- strach ze šílenství
- osamělost (čím více je žena izolovaná, tím více roste závislost na násilníkovi)
- naučené chování (žena násilí považuje za normální součást vztahu)
- názory společnosti (rodinné problémy jsou jen soukromou záležitostí)
- náboženské, kulturní tlaky
- strach ze smrti

PROČ OBĚŤ také NEODEJDE?

- Nemá kam jít
- Nemá peníze
- Nemá práci
- Neumí se rozhodovat
- Nemá sebevědomí
- Hrozně se bojí

PROBLEMATICKÉ CHOVÁNÍ OBĚTI

- **Manipulace:** žena vidí realitu pokřiveným způsobem, hledá nějaké vysvětlení
- **Zablokované ventilování vzteku:** utíkají před konflikty, neumí vyjadřovat své pocity, pasivně agresivní
- **Disociace:** otupění prožívání emocí, chrání ji před plným prožíváním bolesti, má různé podoby – vymazání pocitů, amnézie, mnohočetná osobnost
- **Minimalizace násilí:** typická bagatelizace a racionalizace násilí
- **Přílišná ochota vyhovět:** naučený postup, tendence vyhýbat se jakýmkoliv konfliktům, uplatňuje i vůči jiným autoritám

Syndrom týrané ženy

- Termín vytvořen Lenore Walkerovou
- Není zahrnut v Mezinárodní klasifikace nemocí DSM IV
- Žena věří, že za násilí nese vinu ona
- Nedovede si předsavit, že by za násilí mohl být odpovědný někdo jiný než ona
- Žena se bojí o svůj život a/nebo o životy svých dětí
- Žena má iracionální pocit, že násilník je všudepřítomný a vševědoucí

Syndrom týrané ženy

- Nízké sebevědomí
- Sebeobviňování
- Deprese
- Strach
- Izolace, stažení se od okolí
- Podezíravost
- Úzkostlivost
- Pocit, že změna je nemožná
- Naučená bezmocnost
- Psychosomatické projevy – bolesti zad, hlavy, vysoký krevní tlak, poruchy příjmu potravy

Čtyři fáze vývoje syndromu týrané ženy

- Popření
- Vina
- Osvícení, získání náhledu
- Zodpovědnost

Syndrom týraného partnera

- Termín syndrom týrané ženy ovlivněn feministickým přístupem k domácímu násilí
- Více odpovídá multifaktorovým teoriím a pojmání domácího násilí jako násilí mezi osobami blízkými, nikoliv pouze mezi partnery
- Dá se předpokládat, že v budoucnu nahradí termín syndrom týrané ženy

Stockholmský syndrom

- **je ohrožen život oběti,**
- **oběť nemůže utéct a nebo si myslí, že nemůže utéct,**
- **oběť je izolována od ostatních lidí,**
- **pachatel se chová vůči oběti čas od času vstřícně**
- V roce 1973 se Jan-Erik a Clark Olssonovi pokusili vyloupit jednu banku ve Stockholmu. Muži zadrželi rukojmí. Vyjednávání trvalo 130 hodin. Po propuštění považovali rukojmí únosce za své ochránce a policisty za nepřítelé. Jedna z bankovních úřednic se provdala po propuštění za J. E. Olssona.

Posttraumatická stresová porucha

- **normální reakce duševně zdravého člověka na ohrožující a mimořádné situace, ve kterých je konfrontován s fakty vyvolávajícími silné emoce**
- Je součástí Mezinárodní klasifikace nemocí DSM IV

Reakce oběti

Tělesné	Emociální	Kognitivní
svalový stres	pláč	Opakující se o neodbytné myšlenky
zrychlená dechová frekvence	úzkost	Neschopnost se soustředit
bušení srdce	strach	Vtíravé představy
poruchy spánku (noční děsy, nespavost...)	zármutek	Spojení smyslových vjemů s tělesnými projevy
nechutenství, nevolnost, ztráta pocitu hladu, či jeho nadměrné zvýšení	výkyvy nálad	Neschopnost oddělit představy od skutečnosti
	popření události, vytěsnění	Flasbacky-znovuvybavování si
	Pocityviny	
	Bezmoc	

Změny v chování

- Podrážděnost
- Výbušnost
- Vyhýbání se okolnostem situací připomínající
- Podezíravost
- Zvýšená konzumace drog (alkohol, prášky apod.)
- Poruchy přijímání potravy

PERSEFONA, o.s.

- **Komplexní služby obětem**
 - domácího násilí
 - sexuálního zneužívání
 - znásilnění
- **Vzdělávání laické i odborné veřejnosti**
- **Analytická a publikační činnost**

Tel.: 737 834 345

545 245 996

E-mail: domacinasili@persefona.cz

